

**AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖJEN
JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA
PIEKSAMÄEN AMMATTIOPISTON
RAKENNUSALAN PERUSTUTKINTOON**

**Kehittämishankeraportti
Pekka orava**

Tammikuu 2007

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Orava, Pekka Tapio	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 28	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen saakka	
Työn nimi Ammattiosaamisen näyttöjen järjestämissuunnitelma, Pieksämäen Ammattiopiston rakennusalan perustutkintoon		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu		
Työn ohjaaja(t) Hannula, Kaija		
Toimeksiantaja(t) Pieksämäen ammattiopisto		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Syksyllä 2006 opintonsa aloittaneet opiskelijat astuivat mukaan uudenlaiseen opiskelumaailmaan. 1.8.2006 alkaen kaikilla opintonsa ammatillisessa peruskoulutuksessa aloitavilla nuorilla tutkintoon sisältyy myös ammattiosaamisen näyttöjä. Ne kuuluvat opiskelijan normaaleihin opintoihin ja ovat yksi tapa arvioida opiskelijan osaamista.</p> <p>Opettajakoulutuksen kehityshankkeena laadittiin ammattiosaamisen näyttöjen järjestämissuunnitelma Pieksämäen ammattiopiston rakennusalan perustutkintoon. Näyttöateriaali on pyritty laatimaan siten, että se soveltuu koulutusmateriaaliksi myös kaikille näyttöjen toteuttamiseen osallistuvien ryhmien edustajille. Tärkeimpinä ryhminä ovat opiskelijat ja työelämän edustajat.</p> <p>Pieksämäen Ammattiopiston rakennusalan ammattiosaamisen näyttöjen järjestämissuunnitelman laadinnassa on käytetty pohjana <i>Ammattiosaamisen näytöt käyttöön – opasta</i>.</p>		
Avainsanat (asiasanat) ammattiosaamisen näytöt, arviointi, osaamisen tunnustaminen		
Muut tiedot		

Author(s) Orava, Pekka	Type of Publication Development project report	
	Pages 28	Language Finnish
	Confidential ☐ Until	
Title Plan for professional evidence in Pieksämäki vocational school, building sector		
Degree Programme Vocational teachers education		
Tutor(s) Hannula, Kaija		
Assigned by Pieksämäki vocational school		
Abstract <p>Students starting in autumn 2006 had a new way of education in front of them. From 1st of August all students in vocational training have to give professional evidence during their study trip. Professional evidence is a part of normal education and one way to estimate the skills of the student.</p> <p>This plan for professional evidence shows in Pieksämäki vocational schools building line was created as a part of development program for vocational teachers. This development programs material is compiled so that it can be used in education for all parties that are taking part in the professional evidence. Naturally the most important parties are students and the representatives from employing companies.</p> <p>This plan for professional evidence in Pieksämäki vocational school is based on guide "Ammattiosaamisen näytöt käyttöön".</p>		
Keywords professional evidence, estimate, pragmatics acknowledgement		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	5
2 AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖ.....	6
2.1 Näytön periaatteet.....	7
2.2 Näytön suunnittelu.....	7
4 OSAAMISEN TUNNUSTAMINEN.....	10
5 NÄYTTÖJEN ARVIOIMINEN.....	12
5.1 Arviointi.....	13
5.2 Arvioinnin oikaisu.....	14
5.3 Arviointi keskustelu.....	15
5.4 Arviointi kohteet.....	16
6 NÄYTTÖYMPÄRISTÖ.....	16
7 NÄYTÖN UUSIMINEN JA NÄYTTÖARVOSANAN KOROTTAMINEN.....	18
8 ARVIOITSIJAT.....	18
9 NÄYTTÖIHIN LIITTYVÄ TIEDOTTAMINEN.....	19
10 NÄYTTÖJEN TOTEUTTAMINEN.....	20
10.1 Näyttötehtävät.....	20
10.2 Opiskelijan näytön työsuunnitelma.....	20
11 OPISKELIJAN OHJAUS- JA TUKITOIMET.....	21
12 ARVIOINTITIEDON KERÄÄMINEN JA ARKISTOIMINEN.....	22
13 NÄYTTÖTODISTUS.....	23
14 HENKILÖSTÖN KOULUTTAMISSUUNNITELMA.....	24
15 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	24
Lähteet	27
Liitteet 6	28

1 JOHDANTO

Ammatillisiin perustutkintoihin on liitetty ammattiosaamisen näytöt 1.8.2006 alkavista opinnoista lähtien. Näytöt ovat opiskelun aikana tehtäviä työsuorituksia, joissa opiskelija osoittaa oman ammattitaitonsa käytännön töissä. Kolmi-vuotisen opiskelun aikana näyttöjä annetaan keskimäärin kolme tai neljä kertaa.

Ammatilliseen peruskoulutukseen sisällytettävillä näytöillä pyritään varmistamaan, että opiskelija saavuttaa koulutuksen aikana työelämässä tarvittavan, riittävän ammattitaidon. Näyttöjärjestelmän tavoitteena on yhtenäistää opiskelija-arviointia myös kansallisella tasolla ja kehittää opetusta ohjaavia suunnitelmia niin, että ammatilliset tavoitteet ja niiden arviointikriteerit määritellään työelämän edellyttämänä osaamisena.

Näyttötutkinto on yleiskäsite, joka tarkoittaa aikuisten näyttöinä suorittamaa ammatillista tutkintoa. Aikuisten tutkinnot suoritetaan pääasiassa oppisopimuksen yhteydessä tai ammattitutkintoon valmentavan koulutuksen kautta. Näyttötutkintona voidaan suorittaa ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto tai ylempi ammattitutkinto.

Ammattiosaamisen näyttö on nuorten ammatillisen perustutkintoon sisältyvä arviointimenetelmä. Nuorten perustutkinto suoritetaan ammatillisissa oppilaitoksissa ja siihen sisältyy työpaikoilla toteutettavia työssäoppimisjaksoja, joiden aikana ammattiosaamisen näyttö pyritään toteuttamaan.

Koulutuksenjärjestäjä vastaa näyttöjen organisoinnista; koulukohtaisen näyttöjen suunnittelusta, tiedottamisesta, arvioinnista ja dokumentoinnista sekä toimielimen kokoonpanosta ja tehtävistä. (Näyttöopas 2006, 6.)

Näyttöpaikoille on säädöksissä asetettu samat laatu- ja työturvallisuusvaatimukset kuin työssäoppimispaikoillekin. Näyttöpaikoissa pitää olla riittävästi työtoimintaa, oikeanlaisia välineitä ja ammattitaidoltaan pätevää henkilökuntaa.

Säädöksissä on edellytetty, että opiskelijoiden on saatava etukäteen (jo ennen koulutukseen hakeutumista) tieto opetusjärjestelyistä, mm. työssäoppimis- ja näyttöjärjestelyistä. Ne on siten suunniteltava etukäteen ja niin hyvin, että järjestelyt voidaan tiedottaa tuleville opiskelijoille.

Olen aikaisemmin työskennellyt rakennusalan yrittäjänä ja aloittanut rakennusalan opetustyön vuoden 2006 alusta, joten pyrin tarkastelemaan aineistoa myös työelämän näkökulmasta. Kehittämistyöni keskeisiksi kohteiksi nousi mm. tutkinnon suorittajan näkökulma näyttötutkinnoissa, osaamisen arviointi sekä käsitteiden oikea ja looginen käyttö.

Tämän Pieksämäen Ammattiopiston rakennusalan ammattiosaamisennäyttösuunnitelman laadinnassa on käytetty pohjana *Ammattiosaamisen näytöt käyttöön* –opasta, ”joka on tarkoitettu niille koulutuksen järjestäjille, opettajille ja työelämän edustajille, jotka suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat ammattiosaamisen näyttöjä” (Näyttöopas 2006, 4).

Näyttömateriaali on pyritty laatimaan siten, että se soveltuu koulutusmateriaaliksi myös kaikille näyttöjen toteuttamiseen osallistuvien ryhmien edustajille. Tärkeimpinä ryhminä ovat opiskelijat ja työelämän edustajat. Aineistoa voidaan käyttää opiskelijoiden näyttöihin perehdyttämisessä. Perehdytys alkaa heti opintojen alussa ja tarkentuu ennen näyttöä tapahtuvassa henkilökohtaisen näyttösuunnitelman laatimisen yhteydessä. (Liite 1)

2 AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖ

Ammattiosaamisen näytöt ovat oppilaitoksen ja työelämän yhdessä suunnittelema, toteuttama ja arvioima työtilanne, jossa opiskelija osoittaa laaja-alaista alan työtehtävien hallintaa, ei yksittäisiä ja irrallisia työtoimintoja. Opiskelija antaa näytön käytännön työtehtäviä tekemällä. Ammattiosaamisen näytön avulla osoitetaan ja arvioidaan, miten hyvin opiskelija on saavuttanut opintojen tavoitteissa määritellyn ja työelämän edellyttämän ammattitaidon. Ammatti-

osaamisen näyttö on arviointimenetelmä, jota käytetään muun arvioinnin ohella. (Näyttöopas 2006, 6.)

2.1 Näytön periaatteet

Perinteinen arviointi perustuu kontrolloivaan mittaamiseen, joka kohdistuu tiedon hallintaan ja suoritusten oikeellisuuteen. Mittaaminen ei yleensä tuota tietoa, joka kohdentuu henkilön kykyyn kehittyä ammatissaan ja oppia työssään (Poikela 2006, 6).

Näyttöjä arvioitaessa kiinnitetään huomio siihen, kuinka hyvin opiskelija taitaa työprosessit, työtehtävät ja työturvallisuuden, miten hän hyödyntää työssä oppimaansa tietoa tai millaisia valmiuksia opiskelija on saavuttanut opintojen yhteisissä painotuksissa ja kaikille aloille yhteisissä ydinosaamisen taidoissa.

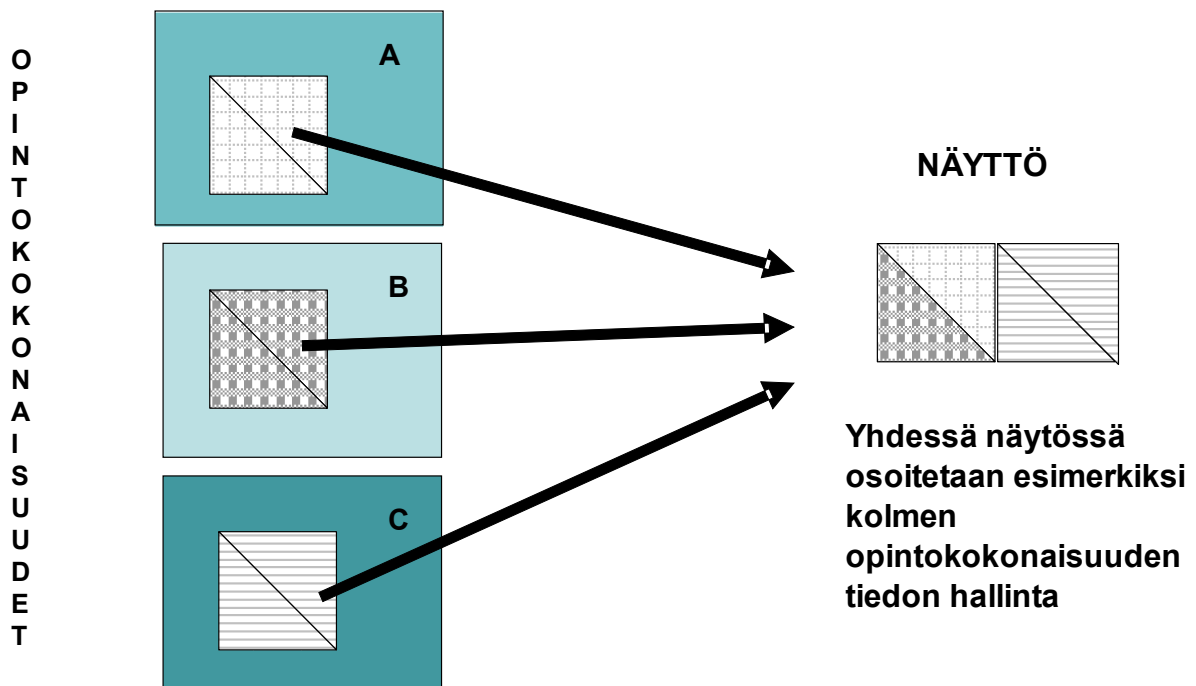
Koko opiskeluajalle sijoittuvat ammattiosaamisen näytöt annetaan kaikista perustutkinnon ammatillisten opintojen opintokokonaisuuksista (90 ov). Poikkeuksena ovat kuitenkin ne ammatilliset valinnaiset opintokokonaisuudet, jotka ovat sisällöltään yhteisiä opintoja tai lukio-opintoja. Näitä opintoja ei arvioida näytöin. Koulutuksen järjestäjän päätöksellä ammattiosaamisen näyttö voidaan antaa myös vapaasti valittavista opinnoista (10 ov), mikäli ne ovat ammatillisia. Yhteisistä opinnoista (20 ov) ei anneta erillisiä näyttöjä. (Näyttöopas 2006, 6.)

2.2 Näytön suunnittelu

Näytöt pyritään järjestämään todellisissa työtilanteissa työssäoppimisjaksojen aikana. Työpaikkaohjaaja, opettaja ja opiskelija suunnittelevat ja arvioivat työssäoppimisen ja näytön yhdessä. Näytöt voidaan järjestää myös oppilaitoksessa. Ammattiosaamisen näytöillä varmistetaan arvioinnin laatua ja yhtenäistetään opiskelijoiden arviointia. Näiden tavoitteiden saavuttamisessa kansallisella Opetushallituksen hyväksymillä ammattiosaamisen näyttöaineistoilla on keskeinen rooli. Näyttöjen suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin tukimateriaaliksi tarkoitettut ammattiosaamisen näyttöaineistot on laadittu yhdessä työelämän kanssa. Näyttöaineistoissa annetaan opintokokonaisuuksittain kuvaus

näytöstä ja näyttöympäristöstä. Lisäksi näyttöaineistoissa esitellään arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit. Kansallisia ammattiosaamisen näyttöaineistoja hyödyntävä koulutuksen järjestäjä voi varmistua siitä, että ammattiosaamisen näytöt ovat riittävän kattavia, toteutuvat todellisina työtilanteina ja arvioinnissa noudatetaan annettuja määräyksiä. Näyttöaineistoissa annetaan opintokokonaisuuksittain kuvaus näytöstä ja näyttöympäristöstä. (Tiirikka, 2006)

Jokaiseen opintokokonaisuuteen sisältyy yksi tai useampia näyttöjä, esim. rakentamisen perustaidot. Yksi näyttö voi sisältää kokonaan tai osittain useampiakin opintokokonaisuuksia. Näytön täytyy olla alusta loppuun edennyt työkokonaisuus, eikä asiayhteydestä erilleen otettu irrallinen työtapahtuma.

Kuva 1. Esimerkki näytön muodostumisesta
(Ripatti, 2006)

3 TOIMIELIN

Koulutuksen järjestäjä nimeää ammattiosaamisen näyttöjä valvovan toimielimen. Enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan asetettavaan toimielimeen koulutuksen järjestäjä nimeää oman edustajansa, opettajien, opiskelijoiden sekä

asianomaisen alan tai alojen työ- ja elinkeinoelämän edustajat. Tavoitteena on, että työnantaja ja työntekijöitä on toimitielimessä tasapuolisesti. Pienyritysvaltaisilla aloilla, joilla työnantaja ja työntekijä ovat käytännössä yksi ja sama henkilö, toimitielimessä voi olla vain pienyrittäjien edustajia. Toimitielimeen kuuluvan opiskelijajäsenen on oltava vähintään 15-vuotias. Hän ei voi toimia toimitielimen puheenjohtajana. (L 601/2005 25 a §.)

Toimitielin hyväksyy koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman osana olevat suunnitelmat ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista. Toimitielin myös valvoo näyttötoimintaa ja sitä, että koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman osana olevat suunnitelmat ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista toteutuvat.

Toimitielimen tehtäviin kuuluu näyttöjen arvioijista päättäminen. Päätökset liittyvät siihen, kuinka opettajien ja työelämäedustajien arviointiyhteistyö toteutuu ja miten näyttöjen arvioijat nimetään. Toimitielimen tulee varmistaa, että näyttöjen arviointiin osallistuu riittävästi työelämän edustajia. Toimitielin arvioi, missä tapauksissa sekä opettaja että työelämän edustaja arvioivat näytön yhdessä, milloin arvioinnista taas vastaa vain opettaja tai työelämän edustaja yksin. Toimitielimen on huolehdittava siitä, että arviointia koskeva toimivalta on asianmukaisesti delegoitu arviointiin osallistuvalla työelämän edustajalle. Sen vuoksi toimitielin nimeää arvioijat. (Näyttöopas 2006, 22.)

Koska toimitielimellä on merkittävä rooli ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelussa ja toteutuksessa, on katsottu tärkeäksi, että toimitielimen puheenjohtaja allekirjoittaa opiskelijoiden näyttötodistukset.

Toimitielimen tehtäviin kuuluu 1.1.2006 alkaen opiskelijan arviointia koskevien oikaisuvaatimusten käsittely. Tämä koskee näyttöarvioinnin lisäksi muutakin opiskelijan arviointia myös yhteisten opintojen osalta. Opinto- ja näyttösuorituksensa arviointiin tyytymätön opiskelija voi pyytää arviointiin suullisesti tai kirjallisesti oikaisua ensin rehtorilta tai arvioinnin suorittaneelta opettajalta tai

muulta arvioinnista päätöksen tehneeltä henkilöltä. Jos opiskelija on saamaansa päätökseen tyytymätön, voi hän 14 päivän kuluessa kirjallisesti hakea arviointiinsa oikaisua toimielimeltä. Toimielin voi velvoittaa koulutuksen järjestäjän toimittamaan uuden arvioinnin, jos päätös on toimielimen mielestä ilmeisen virheellinen. Toimielimeen kuuluvalla opiskelijoita edustavalla jäsenellä on oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa toimielimen käsitellessä opiskelijan arviointia koskevia oikaisuvaatimuksia. (Näyttöopas 2006, 25.)

4 OSAAMISEN TUNNUSTAMINEN

Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja vaatimuksia keskeisiltä osilta vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustamisella voidaan opiskelijalle lukea hyväksi ja korvata tutkinnon pakollisia, valinnaisia tai vapaasti valittavia opintoja. Tarvittaessa osaamisen vastaavuus on mahdollista osoittaa myös näytöillä. (Näyttöopas 2006, 29.)

Osaamisen tunnustamisella vältetään opintojen päällekkäisyyttä ja lyhennetään opiskeluaikaa. Oppilaitoksessa on verrattava, että tunnustettavat opinnot tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Tarvittaessa opiskelijan on osoitettava osaamisen vastaavuus. Jos muualla suoritetuista opintokokonaisuuksista tai muutoin hankitusta koko opintokokonaisuuden kattavasta osaamisesta ei ole arvostanaa, tulee järjestää arviointi. (Oph Määräys 30.9.2005, 7.)

Samoja, samansisältöisiä kursseja ja opintosuorituksia voidaan sisällyttää opintokokonaisuuksiin vain kerran. Ammatillisten opintojen osaamisen tunnustamisessa on aina ensin keskusteltava ao. opettajan kanssa.

Opiskelijan on myös itse arvioitava, onko osaamisen tunnustamisen pyytäminen ja käyttäminen tarkoituksenmukaista. Osaamisen tunnustamisesta ei saisi aiheutua opiskelun edetessä opiskeluvaikeuksia tai -esteitä. Tarvittaessa voidaan pyytää opiskelijalta näyttöä osaamisestaan. Arvioinnin hankkiminen on opiskelijan vastuulla. Jos osaamisen tunnustamiseen esitettävä suoritus on

arvioitu alimmalla hyväksytyllä arvosanalla, osaamisen tunnustamisen hakemista ei suositella. Tällaisessa tapauksessa tulee asia harkita erikseen. Tapauskohtaisesti katsotaan se mitä opiskelija osaa vertaamalla tavoitteita ja sisältöjä. Aikarajoituksia opintojen suorittamisesta tai vanhentumisesta ei voida tehdä. Opintosuoritukset eivät vanhene, muuta osaaminen kyllä. Tarvittaessa voidaan pyytää näyttö osaamisesta. Peruskoulun opetussuunnitelmaan kuuluvia opintoja ei hyväksytä. (Oph määräys 30.9.2005, 7.)

Perustutkinnon opetussuunnitelman perusteissa määritellään, että jonkun muun perustutkinnon tai lukion oppimäärän suorittaneelta tunnustetaan osaaminen koskien yhteisiä opintoja, vapaasti valittavia opintoja ja ammatillisia vakinaisia opintoja siten, että osaamisen tunnustaminen on perustutkinnon opetussuunnitelman mukaista. Opiskelijan on osoitettava ne opinnot, joista pyytää osaamisen tunnustamista. Valmistelu tehdään koulutuksen järjestäjän määrämällä tavalla. Osaamisen tunnustamisesta päättävät kyseisten opintojen opettajat. (L601/2005, 30§)

Aikaisemmat opintosuoritukset luetaan hyväksi opiskelijan edun mukaisesti. Mikäli opinnoissa on puutteita, ne tulee suorittaa loppuun kokonaisuudessaan. Suoritettujen toisen oppilaitoksen oppimäärät tulee voida viedä opintosuoritusotteeseen arvosanoina. Arvosanat otetaan lukion tai ammatillisen perustutkinnon todistuksesta tai opintosuoritusotteesta, jollei niissä ole merkintää "suoritettu" tai "hyväksytty". Opiskelijan velvollisuus on hankkia arvosana, jos se ei onnistu, hän osallistuu opetukseen tai hän antaa näytön.

Ulkomailla suoritettujen opintojen rinnastetaan Suomessa opiskeltaviin opintoihin, jos ne ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään opetussuunnitelman mukaisia. Opiskelijalla on näiltä osin oikeus opinto-ohjaukseen. Lisäksi todistusten on oltava vertailukelpoisia. Tarvittaessa opiskelijan on annettava suorituksistaan näyttö. Ulkomailla suoritettujen opintojen vastaavuudet käsitellään aina tapauskohtaisesti. Harvinaisempien kielten osalta opiskelijan tulee tarvittaessa huolehtia siitä, että ko. todistukset on käännetty suomeksi virallisella kielenkääntäjällä.

Opiskelijan tulee pyytää osaamisen tunnustamista ennen opintojen alkamista. Perustutkinnon opiskelun aikana muualla tehdyistä suorituksista opiskelijan tulee pyytää osaamisen tunnustamista viimeistään kuukauden kuluttua, kun suoritus on valmistunut. Pyyntö tehdään koulutuksen järjestäjän OSAAMISEN TUNNUSTAMINEN – lomakkeella(liite6) ja siihen liitetään kopiot suoritukset osoittavista todistuksista. Opiskeluaikana opiskelija voi pyytää ehdollista osaamisen tunnustamista suorituksesta myös ennakkoon, esimerkiksi kesätyön osalta. Tällöin osaamisen tunnustaminen astuu voimaan, kun opiskelija on saanut pyynnönmukaisen suorituksen valmiiksi ja on jättänyt suorituksesta todistuskopion opinto-ohjaajalle.(L601/2005, 12§)

Osaamisen tunnustaminen käsitellään yhdessä opinto-ohjaajan kanssa, joka valmistelee osaamisen tunnustamisen opiskelijan koulutusalojohtajan päätettäväksi. Ammatillisten opintojen ollessa kyseessä valmistelutyön tekee ammattiaineen opettaja. Koulutusalojohtaja tekee päätöksen osaamisen tunnustamisesta. Osaamisen tunnustaminen pyritään ratkaisemaan 15 työpäivän kuluessa. Opiskelija saa päätöksestä tiedokseen yhden kappaleen.

Osaamisen tunnustamisella hyväksytyt suoritukset kirjataan opiskelijan opintosuoritusotteeseen. Opiskelijan tulee huolellisesti säilyttää omat kappaleensa osaamisen tunnustamisesta. Opiskelijan opintosuoritusten ja osaamisen arvioinnista päättää arvioitavien opintojen opetuksesta vastaava opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. (A 811/98, §10, §13)

5 NÄYTTÖJEN ARVIOIMINEN

Näytön antajan tekemistä havainnoidaan näytön aikana. Havainnoista suoritetaan arviointi, joka kootaan arviointilomakkeelle dokumentointia varten. Arviointi tulee perustella, jotta jälkikäteen voidaan tarvittaessa palata näytön suorituksessa esiin tulleisiin asioihin. Päävastuu arviointitilanteen hoitamisesta kuuluu opettajalle. Hän vastaa arviointikeskustelun läpiviennistä ja lopullisesta arvosanan antamisesta ottaen huomioon sekä työpaikkaohjaajan että opiskelijan omat arvioinnit. (Kuusi, 2006) (Liite 2)

5.1 Arviointi

Ennen ammattiosaamisen näyttöä arviointiin osallistuvat sopivat yhdessä, mikä on näytössä tehtävä työ ja mitkä ovat arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit. Jos opiskelija on opiskellut mukautettujen tavoitteiden pohjalta, hänen ammattiosaamisen näyttönsä myös toteutetaan ja arvioidaan mukautetusti. Arviointikohteiden ja –kriteerien määrittelyssä käytetään tutkintokohtaisia laadunvarmennettuja kansallisia näyttöaineistoja. Ammattiosaamisen näytössä arvioija kerää tietoa opiskelijan osaamisesta työntekoa seuraamalla ja havainnoimalla. Työn tuotosta voidaan arvioida aistinvaraisesti tai esim. mittaamalla. Arvioitsija voi haastatella opiskelijaa työn päätyttyä tai tehdä arviointia täydentäviä kysymyksiä. Asiakkailta ja muilta työntekijöiltä saatu palaute opiskelijan osaamisesta on arvokasta tietoa näytön arvioinnissa. (Näyttöopas 2006, 45.)

Koska näytössä on kyse oppimistilanteesta, opiskelijan on arvioinnin yhteydessä annettava kertoa omat kokemuksensa tilanteesta. Arvioinnissa oleellinen osa on opiskelijan itsearviointi. Hänen oma käsityksensä kehittymisestään ja siitä, että onko sovittuihin tavoitteisiin päästy. Palautekeskustelu välittömästi näytön jälkeen on tärkeä opiskelijan oppimisen kannalta. Kokemusten purkaminen voi tapahtua usealla tavalla: heti näytön jälkeen, opiskelijaryhmässä koululla sekä palautekeskustelussa opettajan ja työpaikkaohjaajan kanssa. Tärkeää on arvioida niitä asioita, mitä opiskelija osaa ja on oppinut. Eräs palautteen saamisen tavoite on myös näyttöjen edelleen kehittäminen ja ammatillisen koulutuksen laadun parantaminen. (Näyttöopas 2006, 45.)

Näyttö vaikuttaa omalta osaltaan opintokokonaisuuden arviointiin. Opintokokonaisuuden luonne ja näyttöjen laajuus vaikuttavat niiden lopulliseen painoarvoon opintokokonaisuuden arvioinnissa. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös opiskelijan harjaantuneisuus työtehtävän suorittamiseen. Kaikki hyvät näytöiksi soveltuvat työt eivät välttämättä toistu usein. Tällaisessa tapauksessa on opiskelijan epävarmuus hyväksyttävä, varsinkin jos hän oma-aloitteisesti korjaa suoritustaan työn edetessä. Siitäkin huolimatta, että opiskelijan osaaminen on varmistettava jo ennen näyttöön osallistumista, tarjotaan opiskelijalle ohjausta ja tukea myös tarvittaessa näytön aikana ja sen jälkeen. Ammatti-

osaamisen näytön aikana opiskelija voi kysyä neuvoja tai vastaavasti arvioija voi opastaa opiskelijaa. Opiskelijan tulee kuitenkin olla jo ennen näytön antamista tietoinen ohjauksen vaikutuksesta ammattiosaamisen näytön arviointiin. Jos näytön aikana työ- tai asiakasturvallisuus vaarantuu tai näytöstä on aiheutumassa merkittävää taloudellista vahinkoa, on näyttöä seuraavan opettajan tai työelämän edustajan velvollisuutena keskeyttää näyttö. (Näyttöopas 2006, 42.)

Jos opiskelija on opiskellut mukautettujen tavoitteiden mukaisesti, hänen ammattiosaamisen näyttönsä toteutetaan myös mukautetusti ja arvioinnissa käytetään mukautettuja kriteereitä. On hyvä, jos erityisopettaja tai erityisopetuksesta vastaava on mukana mukautetuin tavoittein suoritettuna ammattiosaamisen näytön suunnittelussa. Mukautetussa opetuksessa arviointi voidaan tehdä myös sanallisesti. Keskeinen ajatus arvioinnissa tulee olla, että ammattiosaamisen näytössä opiskelija näyttää osaamistaan, eikä osaamattomuuttaan.

Työskentelyssä pyritään normaaliin perustutkintotason joutuisuuteen, eli opiskelija työskentelee ahkerasti, mutta hosumatta. Tarkoituksenmukaista ei kuitenkaan ole verrata työskentelyn nopeutta esim. urakkatyössä olevien ammattihenkilöiden toimintaan.

5.2 Arvioinnin oikaisu

Opinto- ja näyttösuorituksensa arviointiin tyytymätön opiskelija voi pyytää arviointiin suullisesti tai kirjallisesti oikaisua ensin rehtorilta tai arvioinnin suorittaneelta opettajalta tai muulta arvioinnista päätöksen tehneeltä henkilöltä. Jos opiskelija on saamaansa päätökseen tyytymätön, voi hän 14 päivän kuluessa kirjallisesti hakea arviointiinsa oikaisua toimielimeltä. Toimielin voi velvoittaa koulutuksen järjestäjän toimittamaan uuden arvioinnin, jos päätös on toimielimen mielestä ilmeisen virheellinen. (Näyttöopas 2006, 48.)

Kirjallisen arvioinnin oikaisun opiskelija tekee vapaamuotoisesti ja siinä tulee olla päiväys sekä kuka valittaa ja valituksen kohde perusteluineen. Toimieli- melle menevä oikaisupyyntö jätetään kirjallisesti opintotoimistoon, joka kirjaa saapumispäivämäärän ja huolehtii valituksen tiedottamisesta rehtorille. Tarvit- taessa rehtori pyytää asianosaisilta lisäselvityksiä. Toimielin kirjaa päätöksen- sä lomakepohjalle. Jos toimielin määrää arvioinnin suoritettavaksi uudelleen, se toteutetaan arviointiohjeiden mukaan. Näyttöelimen päätökseen ei voi ha- kea muutosta (L630/2005, §25c)

5.3 Arviointikeskustelu

Ammattiosaamisen näytön jälkeen käydään arviointikeskustelu, johon osallis- tuvat opettaja, työelämän edustaja ja opiskelija. Arviointikeskustelussa hyö- dynnetään työssäoppimisen ohjauksessa ja arvioinnissa saatuja kokemuksia.

Arviointikeskustelussa kukin arvioija tuo esille arviointinsa perusteluineen. Näi- den arviointien sekä mahdollisesti asiakkailta ja muilta työntekijöiltä saadun palautteen pohjalta muodostetaan yhteinen näkemys opiskelijan osaamisesta. Ammattiosaamisen näyttöä arvioivien opettajien ja työelämän edustajien tulee olla kyseisen ammattialan asiantuntijoita, jotka toimielin on määrännyt tehtä- vään. Opiskelijaa arvioidaan suhteessa ennalta asetettuihin tavoitteisiin ja hä- nen osoittamaansa osaamista verrataan ennalta määriteltyihin arvioinnin koh- teisiin ja arviointikriteereihin.(Näyttöopas 2006, 45.)

Kun näyttötehtävä on suoritettu, käydään arviointikeskustelu, jonka aikana:

-tutkinnon suorittajalla on mahdollisuus arvioida omaa suoritustaan, koska It- searviointi on olennainen osa näyttöjen arviointia.

-tutkinnon suorittaja voi täydentää kirjallisten tehtävien vastauksia

-tutkinnon suorittajaa voidaan haastatella, jotta arviointia voidaan tarkentaa

-tutkinnon suorittajan suoritusta verrataan tutkinnon perusteiden osaamisvaati- muksiin ja arviointikriteereihin, sekä annetaan suorituksesta arviointi

-tutkinnon suorittaja ja näytön vastaanottajat allekirjoittavat arviointilomakkeen

-perustutkinnossa arviointina käytetään asteikkoa kiitettävä 5, hyvä 4-3 ja tyy- dyttävä 2-1

5.4 Arviointikohteet

Arvioinnin kohteena ovat:

- työprosessin hallinta
- työtehtävän hallinta = työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta
- työturvallisuuden hallinta
- työn perustana olevan tiedon hallinta
- kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen
- yhteiset painotukset.

Kaikkia opetussuunnitelman perusteiden mukaisia arvioinnin kohteita ei arvioida kaikissa ammattiosaamisen näytöissä. Kussakin näytössä arvioitavana ovat arvioinnin kohteet, joista arvioija pystyy tekemään luotettavia havaintoja näyttöä seuraamalla. Hyvänä apuna ammattiosaamisen näytön arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa ovat kansalliset ammattiosaamisen näyttöaineistot, joissa on opintokokonaisuuksittain määritelty keskeisen ammatillisen osaamisen arvioinnin kannalta oleelliset arvioinnin kohteet. (Näyttöopas 2006, 44.)

Arviointikriteerien yleinen tiivistelmä. (Liite 3)

6 NÄYTTÖYMPÄRISTÖ

Ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelu opiskelija- ja työssäoppimispaikka-kohtaisesti toteutetaan tämän ohjeistuksen yleisperiaatteita noudattaen. Näyttöjen suunnittelun perustana ovat valtakunnalliset Opetushallituksen hyväksymät näyttöaineistot. Oppilaitoksessa toteutettavat näytöt suunnitellaan samojen yleisperiaatteiden mukaisesti. Jo suunnitteluvaiheessa työelämä otetaan mukaan yhteistyöhön. Näin varmistetaan, että myös oppilaitoksessa suoritettavat näyttötehtävät vastaavat työelämän tehtäviä. Opettajien, työelämän edustajien sekä opiskelijoiden etu on, että näyttöjen lukumäärät pysyvät koh- tuullisina. Suunnittelussa pyritään kokonaisvaltaisiin opintokokonaisuuden tai

usein useamman opintokokonaisuuden yhdistäviin näyttöihin. Kolmen vuoden opintojen aikana voisi olla esim. neljä näyttöä. (Näyttöopas 2006, 40.)

Näyttöjen suunnittelussa työpaikkojen olosuhteet on huomioitava ja jokaisen työpaikan kohdalla on selvitettävä, mitä osaamista työpaikalla on mahdollista näyttää. Arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit ovat opintokokonaisuuksittain kaikille opiskelijoille samat, mutta työpaikan tarjoamat mahdollisuudet ratkaisevat, miten kattavasti ne voidaan työpaikalla näyttää ja arvioida. Näyttösuunnitelman tulee perustua valtakunnallisiin näyttöaineistoihin. (Näyttöopas 2006, 40.)

Näytön voi antaa myös osanäyttöinä esimerkiksi niin, että osa opintokokonaisuuden osaamisesta näytetään työpaikalla ja osa oppilaitoksessa. Toisaalta on myös paljon sellaisia työpaikkoja ja näyttötilanteita, joissa on mahdollista osoittaa useampien opintokokonaisuuksien keskeinen osaaminen yhdellä kertaa, eli voidaan suorittaa ns. yhdistetty näyttö.

Työelämälähtöiset ammattiosaamisen näytöt tehdään pääsääntöisesti alan yrityksissä työssäoppimisjaksojen aikana. Näyttöjä voidaan tehdä myös oppilaitoksen tiloissa. Perusperiaate on, että näyttöympäristö ja näyttötehtävä ovat työelämälähtöisiä ja että näyttöympäristö soveltuu näytön antamiseen. Työssäoppimispaikan soveltuvuuden näyttöympäristöksi toteavat ohjaava opettaja ja työpaikkaohjaaja työssäoppimisjakson toteutussuunnitelman yhteydessä. (Näyttöopas 2006, 42.)

Ammattiosaamisen näyttöjä voidaan antaa yrityksessä, jossa on tehtävään koulutettu työpaikkaohjaaja. Jos koulutettua työpaikkaohjaajaa ei ole, on ohjaajalla oltava muutoin hankitut riittävät tiedot ohjaajan ja arvioitsijan tehtävästä. Ammattiosaamisen näyttöjä voidaan antaa vain sovittujen yhteistyökumppaneiden työmailla. Koulutuksen järjestäjä ohjeistaa, kuinka työpaikan edellytykset arvioidaan ja miten näyttöihin liittyvät kirjalliset sopimukset laaditaan sellaisissa tapauksissa, joissa ammattiosaamisen näytöt suoritetaan työpaikalla, joka on jokin muu kuin työssäoppimispaikka.

7 NÄYTÖN UUSIMINEN JA NÄYTTÖARVOSANAN KOROTTAMINEN

Opiskelijalle, joka ei ole suorittanut hyväksytysti tutkintoon kuuluvia ammattiosaamisen näyttöjä tai joka haluaa korottaa näytöstä saamaansa arvosanaa, on varattava mahdollisuus uusintaan tai arvosanan korottamiseen (A 603/2005 12 §). Uusinnalla tarkoitetaan tilannetta, jossa opiskelija ei ole saanut ammattiosaamisen näytöstä hyväksyttävää arvosanaa, vaan hänen näytössä osoittamansa osaaminen on jäänyt alle T1-tason. Arvosanan korottamisesta on kysymys, kun opiskelija on saanut ammattiosaamisen näytöstä hyväksytyt arvosanan, mutta se ei riitä opiskelijalle, vaan hän haluaa korottaa saamaansa arvosanan. (Näyttöopas 2006, 48.)

Uusiakseen hylätyn näytön tai korottaakseen näytöstä annettua arvosanaa opiskelijan on sitä ennen vahvistettava ammatillista osaamistaan opiskelijan ja opettajan yhteisesti sopimalla tavalla. Uusintänäyttöä suunniteltaessa opiskelijan sen hetkistä osaamista verrataan tutkintokohtaisen opetussuunnitelman ja laadunvarmennetun kansallisen näyttöaineiston tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Tavoiteasettelun jälkeen laaditaan vapaamuotoinen pääkohdat käsittävä suullisen/kirjallisen osaamisen vahvistussuunnitelma. (Näyttöopas 2006, 48.)

8 ARVIOITSIJAT

Ammattiosaamisen näyttöjen kehittämisen lähtökohtana on ollut lisätä koulutuksen työelämävastaavuutta ja saada työelämän edustajat entistä enemmän mukaan ammattitaidon arviointiin. Ammattiosaamisen näytön arviointiin osallistuvat opiskelija, työelämän edustaja (työpaikkaohjaaja) ja opettaja. Näytön arviointiin voi tarvittaessa osallistua opiskelijan ohella vain joko opettaja tai työelämän edustaja. (Näyttöopas 2006, 43.)

Ammattiosaamisen näytön arvosanasta päättävät koulutuksen järjestäjän asettaman toimielimen määräämät opettajat ja työelämän edustajat yhdessä tai erikseen. Opiskelijan arvioinnista päättävät käyttävät julkista valtaa, ja heidän esteellisyyteensä sovelletaan, mitä hallintolain 27–29 §:ssä säädetään. (L 601/2005 25 b §)

Ammattiosaamisen näyttöä arvioivalla opettajalla on oltava kelpoisuus toimia ammatillisten aineiden opettajana. Opettajien kelpoisuudesta on säädetty asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. Ammattiosaamisen näyttöjen arviointiin osallistuvalla muulla henkilöllä kuin opettajalla tulee olla sellainen koulutuksella, työkokemuksella tai muulla tavalla hankittu asianomaisen alan osaaminen ja ammattitaito, jota voidaan pitää riittävänä ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnissa (A 603/2005 11 §).

Ammattiosaamisen näytön arvioitsijana voi toimia henkilö, joka on suorittanut asianmukaisen työpaikkaohjaajakoulutuksen tai jolla on muutoin hankitut riittävät tiedot arvioitsijan tehtävästä. Opettaja voi aina toimia omalla alallaan näytön arvioitsijana. Työelämän edustajina näyttöjen arvioinnissa toimivat toimielimen hyväksymät arvioijat (A 603/2005 11 §).

9 NÄYTTÖIHIN LIITTYVÄ TIEDOTTAMINEN

Kaikille opiskelijoille ja kaikille arviointiin osallistuville tiedotetaan ennen opintojen alkamista arvioinnin periaatteista ja niiden soveltamisesta, kuten arvioinnin tehtävistä, arvioinnin kohteista ja arviointikriteereistä, arvosanan muodostumisesta, arvosana–asteikosta ja vaatimustasoista, opintosuoritusten uusimisesta, arvosanojen korottamisesta ja opintojen etenemisen edellyttävistä opinnoista, työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnista, arvioinnin oikaisemisesta, osaamisen tunnustamisesta, arvosanojen tallentamisesta sekä opintokortin ja tutkintotodistuksen sisällöstä. (M 32/011/2005 luku 4.2)

Työssäoppimisjakson ja näyttöjen toteutussuunnitteluun sisältyy opiskelijan valmennusjakso. Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää työssäoppimisen ja

ammattiosaamisen näytön osaksi ammatillisia opintojaan sekä ymmärtää jakson merkityksen ammatillisen kehittymisensä kannalta. Opiskelija perehtyy työssäoppimisen tavoitteisiin ja periaatteisiin hyväksytyyn toimintaohjeen sisältöjen mukaisesti. Työelämän edustaja saa tarvittavan informaation työssäoppimisjaksoilla suoritettavista näytöistä osallistumalla jakson toteutussuunniteluun yhdessä opiskelijan ja opettajan kanssa. (Näyttöopas 2006, 65.)

10 NÄYTTÖJEN TOTEUTTAMINEN

Ammattiosaamisen näyttö annetaan perustutkinnon ammatillisten opintokokonaisuuksien keskeisistä sisällöistä. Tutkintokohtaisessa opetussuunnitelmassa on opintokokonaisuuksittain mainittu työssäoppimalla opiskeltavat sisällöt sekä työssäoppimisjaksojen ja ammattiosaamisen näyttöjen ajankohdat.

10.1 Näyttötehtävät

Näyttötehtävät laaditaan työelämälähtöisesti niin, että ne mittaavat tutkinnon perusteissa mainitut ammattitaidon arvioinnin kriteerit. Näytöt suoritetaan aidoissa työympäristöissä. Mikäli sopivia näyttöjä ei ole mahdollista suorittaa työpaikalla, osa näytöistä järjestetään oppilaitoksen niillä harjoitustyömailla tai muussa sellaisessa paikassa, jotka vastaavat aitoa työympäristöä. Osa näytöistä järjestetään oppilaitoksen tiloissa. (Näyttöopas 2006, 42.)

10.2 Opiskelijan näytön työsuunnitelma

Opiskelijalle tehdään työssäoppimisjaksolle henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Suunnitelman sisältöön vaikuttaa olennaisesti työssäoppimisyrittäjien työtarjonta ja työllistämismahdollisuus. Opintokokonaisuuksien näyttöjen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa käytetään tutkintokohtaisia kansallisia näyttöaineistoja. (Näyttöopas 2006, 40.)

Opiskelijan näyttösuunnitelma toimii opiskelijan ja työpaikkaohjaajan ohjaavana työkaluna eri näyttöjaksoissa. Opiskelijan kanssa käydään ohjauskeskusteluja, joissa opiskelijalla on mahdollisuus arvioida omaa osaamistaan ja sen kehittymistä suhteessa tutkinnon perusteisiin. Opiskelijan aiemmin suorittamat näytöt huomioidaan näyttösuunnitelmaa laadittaessa. Myös muiden viranomaisten myöntämät tutkintotodistukset, kuten voimassa oleva tulityökortti ja työturvallisuuskortti tunnustetaan ja tunnustetaan näytön osana suorituksessa.

Tutkinnon suorittajalla on mahdollisuus esittää näyttötyön aihe ja suorituspaikka. Näyttöpaikan on täytettävä tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset. Tutkintovaatimusten suhteen on eräissä tapauksissa mahdollista poiketa "normaaleista" näytön järjestelyistä. Esimerkiksi maahanmuuttaja opiskelijoiden kohdalla voidaan tarvittaessa käyttää tulkkia avustamaan opiskelijaa tutkinnon suorittamisessa tai hänelle voidaan antaa lisäaikaa.

Näytön työsuunnitelma (Liite 4)

11 OPISKELIJAN OHJAUS- JA TUKITOIMET

Koulutuksen järjestäjä huolehtii siitä, että opiskelija saa riittävästi ohjausta ja tukea ammattiosaamisen näyttöjen suorittamiseen. Opiskelijan ohjaus- ja tukitoimien lähtökohtana on, että opiskelija otetaan huomioon yksilönä. (Näyttöopas 2006, 36.)

Opiskelijaa ohjataan mm. seuraavissa asioissa:

- Valmennetaan opiskelijaa itsearviointiin.
- Opiskelija otetaan mukaan omien näyttöjensä suunnitteluun.
- Miten näytöt vaikuttavat opintokokonaisuuden arvosanaan.
- Perehdytään näytön kuvaukseen ja tavoitteisiin esimerkiksi ammattiosaamisen näytöistä laadittujen toteuttamis- ja arviointisuunnitelmien avulla. (Näyttöopas 2006, 37.)

Mikäli näyttö joudutaan keskeyttämään tai arviointikeskustelussa todetaan, ettei näyttöä ole suoritettu hyväksytysti, suunnitellaan uusintanäyttö ja tukitoi-

met, joiden avulla opiskelija voi saavuttaa vähintään tyydyttävän tason osaamisen.

Opiskelijalla, jonka äidinkieli on muu kuin oppilaitoksen opetuskieli, on oltava ennen ammattiosaamisen näyttöä sellainen kielitaito, että hän ymmärtää näytöihin liittyvät ohjeet ja määräykset. Oppilaan tuen tarve tunnustetaan ja sen perusteella suunnitellaan tukitoimet, yhdessä oppilaitoksen, työelämän edustajan ja opiskelijan kanssa. Ammattiosaamisen näytön arvioijat ja näytön toteutukseen osallistuvat valmennetaan siihen miten kulttuuriset tekijät vaikuttavat yksilöiden väliseen viestintään. Näytön toteutukseen osallistuvat ja näytön arvioijat valmennetaan selkeän kielen käyttöön ohjeita annettaessa. Lisäksi kerätään opiskelijoilta ja työpaikkaohjaajilta palautetta näyttöjen toteutuksesta, ohjauksesta ja arvioinnista näyttökäytäntöjen kehittämistä varten.

12 ARVIOINTITIEDON KERÄÄMINEN JA ARKISTOIMINEN

Arviointitiedon järjestelmällistä keräämistä ja säilyttämistä tarvitaan, jotta myöhemmin on mahdollista palata arviointitilanteeseen ja arvioinnin perusteluihin. Opiskelijalla on aina oltava mahdollisuus tutustua kirjalliseen tai muuten tallennettuun opintoja, osaamista ja myös ammattiosaamisen näyttöjä koskevaan aineistoon, jota käytetään arvioinnin perusteena.

Kaikki opiskelijan arviointia koskeva arviointiaineisto on säilytettävä vähintään kuuden kuukauden ajan arvosanan antamisesta. (A 603/2005 11 a §) Näytön arviointiin palaaminen voi tulla ajankohtaiseksi esimerkiksi, kun

- päätetään opintokokonaisuuden arvosana osanäyttöjen perusteella
- opiskelija haluaa oikaisua saamaansa arvosanaan
- opetushallitus kerää ammatilliseen osaamiseen liittyvää tietoa kansallisen oppimistulosten arvioinnin käyttöön.

Minimivaatimus arviointiaineistolle on, että se sisältää arviointikeskustelusta tallennettuna tiedot siitä,

- kuka näytön antoi
- mikä oli näytettävä opintokokonaisuus ja oliko kyseessä osanäyttö
- missä näyttö toteutettiin
- mitä näytössä tehtiin
- minkä tasoista osaaminen oli arviointikohteittain arvioituna (yhteisarviointina annetut arviot)
- miten arviointia perusteltiin
- milloin arviointi suoritettiin
- ketkä arviointiin osallistuivat.(Näyttöopas 2006, 51.)

Ammattiosaamisen näytön arvosana tulee tallentaa paitsi opintokokonaisuuksettain myös arviointikohteittain (M32/011/2005 luku 4.7)

Arviointiaineistoa ovat tutkinnon suorittajan itse tekemä työkohteen työsuunnitelma, työtehtävän toteutus ja oppilaalle suoritettavat lisähaastattelut. Työssäoppimispaikoissa ja ulkopuolisilla työmailla voidaan käyttää myös kirjallista työssäoppimisarviota arviointiaineistona.(Näyttöopas 2006, 51.)

Arvioinnin kohteena ovat: työprosessin hallinta, työtehtävän hallinta (työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta), työturvallisuuden hallinta, työn perustana olevan tiedon hallinta ja kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen.

Yksittäiset arvioijat kirjaavat kukin omat näytön arvioinnit arviointipöytäkirjaan. Tutkinnon osan arviointipöytäkirjan allekirjoittavat kaikki arvioitsijat sekä tutkinnon suorittaja.

13 NÄYTTÖTODISTUS

Tutkintotodistus on virallinen asiakirja, joka sisältää päättötodistuksen ja näyttötodistuksen. Tutkintotodistuksen sisällöstä määrätään opetussuunnitelman perusteissa. Päättötodistus sisältää kaikki tutkinnon ammatillisiin opintoihin, yhteisiin opintoihin ja vapaasti valittaviin opintoihin kuuluvat opintokokonaisuudet. Ammatillisista opinnoista annettavat arvosanat muodostuvat ammatti-

osaamisen näyttöjen ja muun arvioinnin perusteella. Jatko-opintoihin hakeuduttaessa opiskelupaikkaa haetaan päättötodistuksen arvosanoilla. (Näyttö-opas 2006, 52.)

Näyttötodistus sisältää vain ammatillisten opintojen opintokokonaisuudet, ja todistus on suunniteltu ennen kaikkea työ- ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Näyttötodistus tarjoaa työnantajalle työpaikkahaastatteluissa ja rekrytointitilanteissa tärkeää tietoa hakijan käytännön osaamisesta. Näyttöä kuvaileva ja näyttöpaikat nimeävä todistus on suunniteltu edistämään nuorten työllistymistä. (Näyttöopas 2006, 52.)

14 HENKILÖSTÖN KOULUTTAMISSUUNNITELMA

Henkilöstö perehdytetään ammattiosaamisen näyttöjen periaatteisiin ja käytäntöihin opetushallituksen järjestämällä koulutuksilla. Lisäksi oppilaitoksessa on nimetyt yhteys- ja vastuuhenkilöt tiedon välittämiseksi ja koulutusten järjestämiseksi oppilaitostasolla. Kaikilla perustutkintoaloilla harjoitellaan ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamista ennen niiden varsinaista käyttöönottoa. Näyttötoiminnassa on oltava mukana erityisesti ne opettajat, jotka vastaavat opiskelijoiden työssäoppimisesta ja sen valvonnasta.

Työelämän edustajille järjestetään koulutusta perehdyttämällä heitä ammattiosaamisen näyttöjen periaatteisiin. Näin varmistetaan myös se, että heillä on myös viimeisin tieto käytössään. Työnantajille suunnattu koulutuspaketti on liitteessä 5.

15 JOHTOPÄÄTÖKSET

Ammattiosaamisen näyttöjen edellytyksenä on, että työssäoppimisen käytännöt ovat toimivia kaikkien osapuolten kannalta. Työssäoppimisen kehittäminen ja ammattiosaamisen näytöt edellyttävät hyvää yhteistyötä opettajien ja työpaikkojen edustajien kesken. Opettajan rooli työssäoppimisen laadunvarmistajana tulee olemaan keskeisellä sijalla. Opettajan osaamista tarvitaan myös

työpaikoilla, kun sopivia näyttötilanteita suunnitellaan ja ammattiosaamisen näyttöjä arvioidaan.(Hannula, 2006)

Itsearvioinnin lisäksi oppilaitos seuraa opetuksen laatua myös näyttöjen avulla. Ammattiosaamisen näytöt antavat kokonaisvaltaista palautetta ammatillisten opintojen tavoitteiden saavuttamisesta sekä siitä, kuinka opetuksella, työssäoppimisella ja erilaisilla tuki- ja ohjaustoimilla on edesautettu oppimistavoitteisiin pääsyä. Ammattiosaamisen näyttöjen on kytkeydyttävä osaksi oppilaitoksen itsearviointia ja toiminnan kehittämistä.

Työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen kehittämiseksi on pidettävä vähintään kerran vuodessa erillinen palaute- ja kehittämispalaveri. Tilaisuuteen pyritään saamaan mukaan myös työelämän yhteistyökumppaneita. Lisäksi näyttöjärjestelmää tulee jatkuvasti kehittää palautteista saadun tiedon pohjalta. Samalla voidaan myös monipuolistaa opetusmenetelmiä sekä parantaa koulutuksen laatua.

Rakennusalan yritysten motiivit yhteistyöhön ammattiopiston kanssa liittyvät mm. tulevaisuuden henkilöstön rekrytointiin, yrityksen maineeseen ja vastuuseen alan tulevaisuudesta. Työssäoppijan tulo työyhteisöön on myös mahdollisuus yrityksen henkilöstön ja toimintatapojen kehittämiseen. Yrityksen näkökulmasta työssäoppiminen on osa henkilöstön rekrytointia ja kehittämistä. Tavoitteena voi olla esimerkiksi, että opiskelijat haluavat hakeutua yritykseen työssäoppimisjaksolle ja opiskelijoiden kokemus työssäoppimisjaksosta on hyvä. Yrityksen maineella opiskelijoiden keskuudessa on merkitystä, koska kilpailu tulevaisuuden osaajista kiristyy lähivuosina.(Kantoluoto, 2006)

Ammattiosaamisen näyttöihin paneutuminen on huomattavasti edesauttanut myös itseäni arvioimaan nykyistä opetusta ja sen tavoitteita. Nähtäväksi jää miten paljon todellista hyötyä niistä on oppimistulosten paranemiseen. Kansallisessa näyttöaineistossa on paljon hyviä esimerkkejä näytöistä ja niiden järjestämisestä. On kuitenkin tärkeää huomioida erilaisten opiskelijoiden oppimisedellytykset näyttötehtävän järjestämisessä sekä sitä arvioitaessa. Vain

saadun palautteen pohjalta pystytään laatimaan sellainen näyttöaineisto, joka palvelee parhaalla mahdollisella tavalla opiskelijoita heidän oppimistavoitteissaan. Jatkossa on myös syytä tutkia, onko nykyinen kansallinen näyttöaineisto riittävä ja kehittää sitä siten, että se vastaa myös tulevaisuuden haasteisiin.

Lähteet

Ammattiosaamisen näytöt käyttöön- opas. 2006. Viitattu 27.12.2006.

<http://www.oph.fi>, Ammattiosaamisen näytöt käyttöön sivusto.

Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkintojen perusteet.
Viitattu 27.12.2006.

<http://www.edu.fi>, Määräys sivusto.

Hannula, M. 2006. Työ opettaa verkkolehti. Viitattu 20.1.2007.

<http://www.tat.fi>, Ammattiosaamisen näytöt lisäävät koulutuksen tavoitteellisuutta sivusto.

Kantoluoto, S. 2006. Työ opettaa verkkolehti. Viitattu 20.1.2007.

<http://www.tat.fi>, Uusia osaajia rakennusallalle.

Opettajan verkkopalvelu. Viitattu 18.11.2007.

<http://www.edu.fi>, Ammattiosaamisen näytöt sivusto.

Poikela, E. 2006. Kontekstiperustaisen arvioinnin lähtökohtia. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 2.2006. Opetus- ja kasvatus ja koulutusalojen säätiö.

Ripatti, H. 2006. Ammattiosaamisen näytöt Omnia. Viitattu 27.12.2006

www.omnia.fi, Ammattiosaamisen näytöt sivusto.

Tiirikka, M. 2006. Työ opettaa verkkolehti. Viitattu 18.1.2007.

<http://www.tat.fi>. Ammattiosaamisen näytöt ovat Fazerilla arkipäivää sivusto.

L 14.7.2005, 601/2005. Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta.

Viitattu 27.12.2006. Valtion säädöstietopankki Finlex.

<http://www.finlex.fi>, lainsäädäntö

Liitteet 6

Liite 1

Informaatiota ammattiosaamisen näytöistä opiskelijoille

1. AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖT:

- ovat koulutuksen järjestäjän ja työelämän yhdessä suunnittelemaa, toteuttamia ja arvioimia työtilanteita
- antavat opiskelijalle mahdollisuuden osoittaa käytännön töissä, miten hyvin hän on saavuttanut opetussuunnitelman perusteiden ammatillisten opintojen tavoitteissa määritellyn keskeisen osaamisen
- sijoittuvat koko koulutuksen ajalle
- ovat osa opiskelijan arviointia
- annetaan kaikista ammatillisista opintokokonaisuuksista

2. AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖT OTETAAN KÄYTTÖÖN:

- varmistamaan koulutuksen laatua ja vahvistamaan työelämäyhteyksiä
- yhtenäistämään opiskelijan arviointia ja antamaan palautetta opiskelijan käytännön ammattitaidosta
- helpottamaan opiskelijoiden siirtymistä työelämään
- antamaan koulutuksen järjestäjille tietoa opetussuunnitelmien, opetusjärjestelyiden sekä ohjaus- ja tukitoimien toimivuudesta
- tuottamaan tietoa oppimistulosten kansalliseen arviointiin

3. OPISKELIJAN NÄKÖKULMASTA AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖT:

- tuovat opiskeluun tavoitteellisuutta
- yhdenmukaistavat arviointia
- lisäävät koulutuksen työelämälähtöisyyttä ja käytännönläheisyyttä
- antavat mahdollisuuden näyttää ammatillinen osaaminen käytännössä
- lisäävät opiskelumotivaatiota
- yksilöllistävät opiskelua
- helpottavat työllistymistä

OHJEITA NÄYTÖN SUORITTAJALLE:

1. Opiskelija ennen näyttöä:

- henkilökohtainen opiskelusuunnitelma tarkastetaan, näyttöä ohjaava opettaja varmistaa, ettei opiskelijalla ole esteitä suorittaa näyttö

(Opiskelusuunnitelmassa on määritelty millaisia näyttöjä opiskelija suorittaa eli näyttötilanteet ja ympäristöt, kuinka suuren osan näyttötilanteet kattavat näytettävästä opintokokonaisuudesta, mitkä ovat arvioinnin kohteet ja kriteerit, milloin näyttö annetaan, miten aiemmin hankittu osaaminen tunnustetaan)

- osallistuu näyttöihin liittyvään perehdytykseen
- laatii henkilökohtaisen näyttösuunnitelman
- perehtyy näytön tavoitteisiin, arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin

2. Opiskelija näytön aikana:

- vastaava tehtävistä, jotka on suunniteltu näyttöön
- noudattaa näytössä toimipaikan ohjeita ja sääntöjä
- voi pyytää ohjausta näytön aikana

3. Opiskelija näytön jälkeen:

- osallistuu näytön arviointikeskusteluun ja valmistautuu siihen
- tekee itsearviointia ja kertoo sen myös näytön arviointikeskustelussa
- hyväksyy näytön arvioinnin dokumenttilomakkeen
- opiskelijalla on mahdollisuus arvioinnin oikaisupyyntöön 14 vrk:n kuluessa saatuaan tiedon arvioinnista
- jos näyttö hylätään, osallistuu tukitoimien suunnitteluun ja näytön uusi-
misen suunnitteluun

Liite 2

Arvioinnin yhteenveto

Opintokokonaisuus / opintokokonaisuudet / osa			
Opiskelija	Syntymäaika	Tutkinto / koulutusohjelma / ryhmä	Opintovuosi
Pieksämäen Ammattiopisto		Yksikkö	Näytön ajankohta
Näytön suorituspaikka (yrityksen / toimipisteen nimi ym.)			Näyttösuunnitelman hyväksymispäivämäärä
Lyhyt kuvaus näytöstä			

ARVIOINTI (K5–T1, hylätty)

Arviointikohteet	Opiskelija	Työelämän edustaja	Opettaja	Arvosana
Työtehtävän hallinta				
Työprosessin hallinta				
Työn perustana olevan tiedon hallinta				
Työturvallisuuden hallinta				
Ydinosaaminen				
Yhteiset painotukset				
Kokonaisarviointi				

ARVIOINNIN PERUSTELUT

--

SUUNNITELMA NÄYTÖN TÄYDENTÄMISESTÄ / UUSIMISESTA

--

ALLEKIRJOITUS	Aika ja paikka
	Opiskelija Työelämän edustaja Opettaja
	Nimen selvennykset

Näytön arviointiin tyytymätön opiskelija voi pyytää arviointiin oikaisua 14 päivän kuluessa arviointitilanteesta. (L601/2005, 25 § c)

Liite 3

Arviointikriteerien yleinen tiivistelmä			
Tarkemmat kuvaukset löytyvät kunkin opintokokonaisuuden aineistosta. Arvioinnissa T2 ja H4 määräytyvät siten, että opiskelija saavuttaa alemman arvioinnin helposti, mutta ei kuitenkaan yllä täysin ylemmän arvioinnin kriteereihin.			
Arvioinnin kohteet	Tyydyttävä T1	Hyvä H3	Kiitettävä K5
	Opiskelija	Opiskelija tyydyttävän tason lisäksi:	Opiskelija hyvän tason lisäksi:
1. Työprosessien hallinta Työtehtävän <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelutaidot • toteuttaminen • suorituksen arviointi • kehittämisvalmius 	<ul style="list-style-type: none"> • tekee saamansa tehtävän • kertoo suoritustaan työn jälkeen 	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee saamansa tehtävää • arvioi suoritustaan työn jälkeen 	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee saamansa tehtävän • arvioi suoritustaan myös työn aikana
2. Työtehtävän hallinta <ul style="list-style-type: none"> • työmenetelmät • työvälineet • materiaalit 	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää työhön soveltuvia työmenetelmiä ja -välineitä sekä materiaaleja ja tarvikkeita 	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää työhön parhaiten soveltuvia työmenetelmiä ja -välineitä sekä materiaaleja ja tarvikkeita. 	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee työhön parhaiten soveltuvat työmenetelmät ja -välineet sekä materiaalit ja tarvikkeet.
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	<ul style="list-style-type: none"> • saa lisätietoja työn loppuun suorittamiseksi 	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää ja etsii työssä tarvittavia tietoja hyvän työtuloksen saavuttamiseksi. 	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa ja etsii työssä tarvittavat tiedot parhaan mahdollisen työtuloksen saavuttamiseksi
4. Työturvallisuuden hallinta <ul style="list-style-type: none"> • työturvallisuus • suojavälineet • ergonomia 	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa työturvallisuusohjeita 	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee turvallisesti poikkeavissa oloissa 	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee ergonomisesti • noudattaa työturvallisuusohjeita • työskentelee turvallisesti kylmässä ja kuumassa ympäris-

			tössä tai muuten poikkeavissa oloissa
5. Ydinosaaminen <ul style="list-style-type: none"> • oppimistaidot • ongelmanratkaisutaidot • vuorovaikutus- ja viestintätaidot • eettiset ja esteettiset taidot 	<ul style="list-style-type: none"> • toimii pääsääntöisesti annettujen ohjeiden mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> • on yhteistyökykyinen ja oikeudenmukainen. 	<ul style="list-style-type: none"> • kehittää ja arvioi itseään sekä on yhteistyökykyinen ja oikeudenmukainen.
6. Yhteiset painotukset <ul style="list-style-type: none"> • kansainvälisyys • kestävä kehitys • teknol. ja tietotekn. hyödyntäminen • yrittäjäyys • laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta • työsuojelu ja ergonomia 	<ul style="list-style-type: none"> • toimii pääsääntöisesti sovittujen toimintamallien mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> • toimii työryhmän jäsenenä • hyväksyy toiset • ymmärtää teknologian kehittymisen • ymmärtää kestävä kehityksen tarpeellisuuden 	<ul style="list-style-type: none"> • aktiivinen työryhmän jäsen • huomioi toiset • kehittää teknologian käyttöään huomioiden kestävä kehityksen

**Liite 4
NÄYTTÖN TYÖSUUNNITELMA**

Tutkinnon suorittaja: _____

aiempi näyttö

tutkinto:

työsuoritukseen käytetty aika:

tutkinnon osa:

työtehtävä:

työmaan osoite:

puh:

urakoiva yritys / työn tilaaja:

vastaava työnjohtaja / työssäoppimisen ohjaaja:

-lyhyt työn kuvaus:

-työssä tarvittavat materiaalit / määrät:

-työssä tarvittavat koneet / työvälineet:

-arvio työaikataulusta:

-arvio työkustannuksista:

-työssä huomioitavat työturvallisuusasiat :

Liite 5

RAKSALLA TEORIAT KÄYTÄNTÖÖN

Kuva © Markku Hyttinen

Nuorten näytöt osaksi arkipäivää

Ammattiosaamisen näyttöjen tarkoituksena on:

1. Varmistaa ammatillisen koulutuksen laatua
2. Lisätä koulutuksen työelämälähtöisyyttä
3. Edistää opiskelijoiden siirtymistä koulutuksesta työelämään
4. Yhtenäistää opiskelijan arviointia

- Ammattiosaamisen näyttöjen avulla saadaan tietoa siitä, kuinka esimerkiksi opetussuunnitelman perusteet toimivat käytännössä.

- Ammattiosaamisen näyttöjen avulla pystytään kehittämään koulutuksen laatua.

- Nuorten näytöt osaltaan varmistavat oppimisen ja osaamisen.

- Palautteen ja arvioinnin hyödyntäminen koulutuksen kehittämisessä lisääntyy

- Nuorten näyttöjen avulla pystytään lisäämään opiskelijoiden oppimishalua, motivaatiota ja omatoimisuutta.

- Saadaan työelämä nuorten näyttöjen avulla vielä paremmin mukaan suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan työtilannetta.

- Näytöt sisällytetään koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmaan.

Ne ovat osa koulutusta ja opiskelijan arviointia.

Pilottihankkeiden kokemuksia:

- Työelämän edustajat mukaan innokkaasti

- Innokkuus tarttunut myös opettajiin, näkyy mm. syventymisenä opetussuunnitelmatyöhön

- Pilottihankkeissa havaittu, että opiskelijat pitävät näytöistä >>> luo positiivista turbulenssia

Yhteisiä haasteita nuorten näytöissä

Hyvien käytäntöjen omaksuminen ei tuo ylimääräistä kuormitusta työpaikoille.

- ”Näytön paikkojen” tunnistaminen.

- Näytöt käynnistetään heti kun sopiva paikka löytyy.

- Selkeät kaavakkeet ja toimintatavat:

- näytön työsuunnitelma (liite)
- arviointilomakkeet (liite)
- hyvä tukimateriaali arvioitsijalle (liite)
- opettajien tuki arvioitsijalle

- Miten toteuttaa henkilökohtainen ohjeistaminen työpaikkojen väestölle
- Ei saa liikaa kuormittaa työpaikkoja>> selkeät toimivat ohjeistukset
- Miten saada pienet yritykset mukaan?
- Näyttöjen avulla oman työn suorittaminen tehostuu, vaativa haaste opiskelijoille!
- Miten toteuttaa henkilökohtainen ohjeistaminen työpaikkojen väestölle
- Ei saa liikaa kuormittaa työpaikkoja>> selkeät toimivat ohjeistukset
- Miten saada pienet yritykset mukaan?
- Näyttöjen avulla oman työn suorittaminen tehostuu, vaativa haaste opiskelijoille!
- parantaa ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta,
- vahvistaa ammattikoulutuksen vetovoimaa ja arvostusta.
- edistää tutkinnon suorittaneiden työllistymistä,
- turvata mahdollisuudet korkeatasoisen ammattiosaamisen hankkimiseen,
- turvata työpaikalla tapahtuvan oppimisen paikat nuorille,
- varmistaa mahdollisuudet osaamisen näyttöihin,

Kolmikantainen toimielin

- Valvoo näyttöjen toteutusta ja antaa näyttötodistukset
- Hyväksyy näyttöaineistot ja näyttöpaikat
- Huolehtii näyttöön osallistuvien koulutuksesta

Näytöt ammatillisessa koulutuksessa

Ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa ovat mukana koulutuksen järjestäjä, koulutuksen järjestäjän nimeämä toimielin, opettajat, työelämän edustajat ja opiskelijat.

-Ammattiosaamisen näytössä opiskelija osoittaa käytännön työtehtäviä tekemällä, miten hyvin hän on saavuttanut opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden mukaisen, työelämän edellyttämän ammattitaidon.

-Ammattiosaamisen näytöt suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä työelämän edustajien kanssa..

-Ammattiosaamisen näytössä opiskelija osoittaa käytännön työtehtäviä tekemällä, miten hyvin hän on saavuttanut opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden mukaisen, työelämän edellyttämän ammattitaidon.

-Näytöt järjestetään mahdollisuuksien mukaan työssäoppimisen yhteydessä.

-Näyttöjä voidaan toteuttaa myös muilla työpaikoilla tai oppilaitosten työtiloissa

Ammattiosaamisen näytön arvosanan päättävät toimielimen määräämät opettajat ja työelämän edustajat yhdessä tai erikseen, pääsääntöisesti kuitenkin yhdessä.

Arvioinnin kohteet ammattiosaamisen näytöissä ovat:

- työprosessin hallinta
- työtehtävän hallinta (työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta)
- työn perustana olevan tiedon hallinta
- työturvallisuuden hallinta
- kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen yhteiset painotukset.

Oppilaitokset suunnittelevat ammattiosaamisen näytön arviointitietojen tallentamista varten selkeät lomakkeet. Niitä on helppo käyttää myös työpaikoilla työelämän edustajien kanssa yhteisissä arviointitilanteissa.

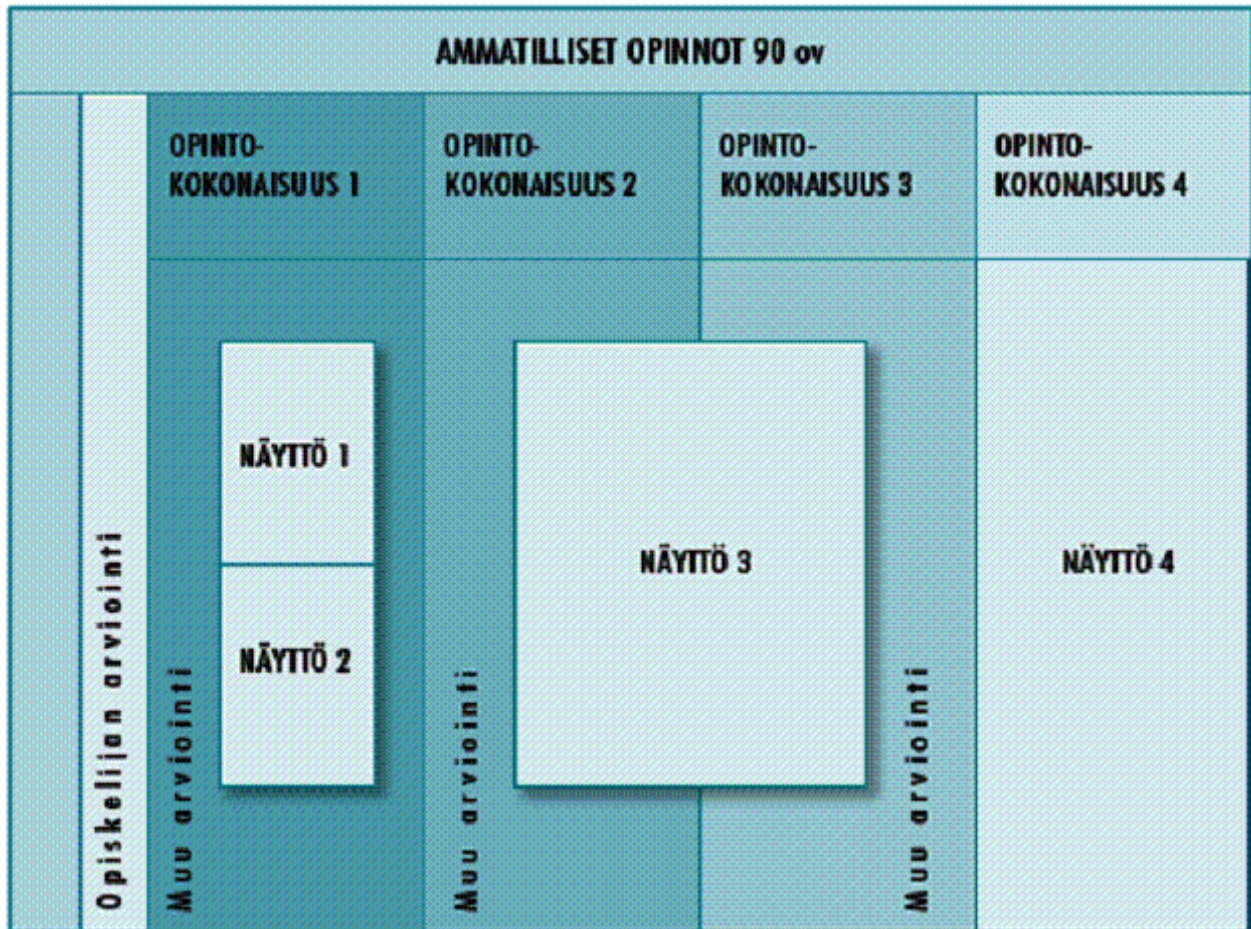
Näyttö 1 Rakentamisen perustaidot

Näyttö 2/3 Runkotyöt/ Talonrakentaminen

Näyttö 4 valitaan seuraavista opintokokonaisuuksista:

- Muuraustyöt
- Laatoitus- ja rappaustyöt
- Perustus- ja runkovaiheen kirvestyöt
- Sisävalmistusvaiheen kirvestyöt
- Betonointi- ja raudoitustyöt

NÄYTTÖYMPÄRISTÖ

Työelämälähtöiset ammattiosaamisen näytöt tehdään pääsääntöisesti alan yrityksissä työssäoppimisjaksojen aikana.

- Näyttöjä voidaan tehdä myös oppilaitoksen tiloissa.
- Peruseriaate on, että näyttöympäristö ja näyttötehtävä ovat työelämälähtöisiä ja että näyttöympäristö soveltuu näytön antamiseen.

- Työssäoppimispaikan soveltuvuuden näyttöympäristöksi toteavat ohjaaja ja opettaja ja työpaikkaohjaaja työssäoppimisjakson toteutussuunnitelman yhteydessä
- Ammattiosaamisen näyttöjä voidaan antaa yrityksessä, jossa on tehtävään koulutettu työpaikkaohjaaja.
- Jos koulutettua työpaikkaohjaajaa ei ole, on ohjaajalla oltava muutoin hankitut riittävät tiedot ohjaajan/ arvioitsijan tehtävästä.
- Ammattiosaamisen näyttöjä annetaan työssäoppimispaikoilla sovittujen yhteistyökumppaneiden työmailla.
- Koulutuksen järjestäjä ohjeistaa, kuinka työpaikan edellytykset arvioidaan ja miten näyttöihin liittyvät
- kirjalliset sopimukset laaditaan sellaisissa tapauksissa, joissa ammattiosaamisen näytöt suoritetaan työpaikalla, joka on jokin muu kuin työssäoppimispaikka.

Arviointi

Ammattiosaamisen näytön jälkeen käydään arviointikeskustelu, johon osallistuvat opettaja, työelämän edustaja ja opiskelija. Arviointikeskustelussa hyödynnetään työssäoppimisen ohjauksessa ja arvioinnissa saatuja kokemuksia.

Kun näyttötehtävä on suoritettu, käydään arviointikeskustelu, jonka aikana:

- tutkinnon suorittajalla on mahdollisuus arvioida omaa suoritustaan. Itsearviointi on olennainen osa näyttöjen arviointia.

- tutkinnon suorittaja voi täydentää kirjallisten tehtävien vastauksia
- tutkinnon suorittajaa voidaan haastatella, jotta arviointia voidaan tarkentaa

- tutkinnon suorittajan suoritusta verrataan tutkinnon perusteiden osaamisvaatimuksiin ja arviointikriteereihin,

Ammattiosaamisen näytön jälkeiseen arviointikeskusteluun ja opintokokonaisuuden näytön arvosanan antamiseen osallistuu aina opiskelija, työelämän edustaja ja opettaja.

Mitä seuraavaksi!

- Arvioitsijoiden koulutus alkaa keväällä 2007

- Alkuvaiheessa opettajat tukevat arvioitsijoita näyttöjen arvioinneissa.

- Työssäoppimispaikat avainasemassa ”nuorten näytöt” järjestelmässä.

OPINTOJEN TUNNUSTAMINEN

Jos olet suorittanut toisen asteen ammatillisen tutkinnon tai lukion, sinulla on mahdollisuus lukea hyväksesi aiempiin opintoihin kuuluneita kursseja siten, että ne korvaavat nyt suoritettavaan tutkintoon kuuluvia kaikille yhteisiä opintoja (enintään 20 ov), vapaasti valittavia opintoja (enintään 10 ov) ja ammatillisia valinnaisia opintoja (enintään 10 ov).

Täytä tämä lomake ja toimita se opettajalle sekä jäljennös todistuksista/opintokortista, jonka perusteella anot hyväksilukemista.

Opiskelijan nimi: _____

Luokka: _____

KAIKILLE YHTEISET OPINNOT 20 OV**Pakolliset kurssit 16 ov**

	Korvaava kurssi	Arvosana	Opettajan hyväksyntä
Äidinkieli 4 ov	1		
	2		
	3		
	4		
Toinen kotimainen kieli 1 ov	1		
Vieras kieli 2 ov	1		
	2		
Matematiikka 3 ov	1		
	2		
	3		
Fysiikka ja kemia 2ov	1		
	2		
Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä-tieto 1 ov	1		
Liikunta 1 ov	1		
Terveystieto 1 ov	1		
Taide ja kulttuuri 1 ov	1		

Yhteiset valinnaiset 4 ov

Ylläolevien lisäksi voit lukea	1		
hyväksesi suorituksia			
seuraavilta aihealueilta:	2		
Ympäristötieto, Tieto- ja	3		
viestintätekniikka, etiikka,	4		
kulttuurien tuntemus,			
psykologia ja yritystoiminta			

Ammatilliset opinnot

	Korvaava kurssi /PASO:n opintojakso	Arvosana	Opettajan hyväksyntä
	1		
	2		
Tähän ryhmään voit nimetä korvaavia kursseja, jotka mielestäsi tukevat ammatillisten valmiuksien saavuttamista	3		
	4		
	5		
	6		
	7		

Vapaasti valittavat opinnot 10 ov

	Korvaava kurssi	Arvosana	Opettajan hyväksyntä
	1		
	2		
	3		
	4		
Tähän voit nimetä haluamiasi kursseja ilman rajoitusta.	5		
	6		
	7		